

Provtagning vid misstanke om subaraknoidalblödning

Detta är en mall och det är alltid läkare som ordinerar prover.

BAKGRUND

Indikation: Misstanke om subarachnoidalblödning, symtombild ”akut insättande svår huvudvärk”

Utredning: I de allra flesta fall utreds patienten med DT-hjärna. Om den utförs inom 6 timmar kan ofta subarachnoidalblödningen avskrivas. Om läkare fattar beslut om att lumbalpunktion måste genomföras för att kunna bekräfta eller utesluta subarachnoidalblödning så genomförs den tidigast 12 timmar efter insjuknandet.

Kontraindikation: Antikoagulantia (Waran, Eliquis mfl). Att genomföra lumbalpunktion utan föregående dt-hjärna är kontraindicerat vid

1. Tecken på hotande inklämning (medvetlöshet med sträckkramper).
2. Misstanke på fokal expansiv intrakraniell process (med eller utan staspapiller).
3. Hemipares (oavsett vakenhetsgrad).

Patienten skall heller inte ha infektion i huden i det planerade insticksstället (nedre delen av ländryggen).

Differential diagnos: är sinustrombos och meningit/encefalit och därför tas ofta odlingsprover.

GENOMFÖRANDE

Viktigt att tänka på: likvor-prover som ingår i Spektrofotometri ska tas till lab **inom 30 minuter**. Ring lab och förvarna om att vi tar lumbalpunktion innan provtagningen. Utse person på avdelningen som transporterar proverna till lab. Be den personen ringa på klockan på lab och invänta att lab-personalen tar emot proverna.

Obs! Om laktat tas i likvor ska provet vara på lab inom 15 min!

Pappersremiss ”Csv-Spektrofotometri” ska medfölja proverna. Anamnes, tidpunkt för insjuknande, provtagningstid och svarsmottagare ska vara fullständigt ifyllt av läkaren som ordinerat lumbalpunktionen. Läkare skall ange på spektrofotometri-remissen tidpunkt för symtodebut och lumbalpunktion.

Märk likvor-rören med siffror enligt provtagningsföljd.

Likvor-prover:

Provrör.nr:

1. Slaskrör, 2 ml i plaströr med gul kork. Märks med patientetikett, datum och "slaskrör". Skickas med till lab.
2. Spektrofotometri, 2 ml i plaströr med gul kork. Kemlab med provkod: "Sp-Spektr". Sp-protein och Sp-celler ingår i denna analys. [Analyseras på kemlab, Sunderby sjukhus](#). **OBS! Provet skall föras till klin kem lab inom 30 min.**
3. Spektrofotometri, 2 ml i plaströr med gul kork. Läggs upp i Cosmic Kemlab med provkod Sp-Spektr. Sp-protein och Sp-celler ingår i denna analys. [Analyseras på kemlab, Sunderby sjukhus](#). **OBS! Provet skall föras till klin kem lab inom 30 min.**
4. Extrarör 2 ml i plaströr med gul kork. Märks med patientetikett, datum och "extrarör".

Kompletterande prover – ordineras av läkare

Om blödningsmisstanke >2v-6 månader sedan, beställ cytologi och fråga efter siderofager.

Cytologi, sterilt plaströr. 0.5-1 ml. I Cosmic välj remissmall: Cytologi Allmän. Anamnes ifylls noggrant. [Provet analyseras på Sunderby Sjukhus](#).

Vid misstanke om infektion kan följande **likvor-prover** övervägas:

- PCR herpes virus, varicella zoster, EB-virus, cytomegalvirus, enterovirus dvs neurotrofa virus. (HSV, VZV, CMV, EBV, entero). **I samma rör; Borrelia.** Totalt 2 ml likvor i plaströr. Remiss: Klinisk mikrobiologi, rosa kant, Umeå. **Analyseras i Umeå.**
- Borreliaserologi. Analyseras i samma rör som virus, se ovan. **Analyseras i Umeå.**
- Albumin (i likvor = protein som ingår i Spektrofotometri)
- Glukos, minst 0.5 ml i rör med grå kork. Provkod SPglu. [Analyseras på kemlab, Sunderby sjukhus](#).
- Laktat analyseras i samma rör som glukos. Provkod SPLakt. [Analyseras på kemlab, Sunderby sjukhus](#). **OBS! Ska var på lab inom 15 min!**
- Likvorodling. 2 ml likvor i plaströr med gul kork. Provkod: likvor. [Analyseras på baktlab, Sunderby sjukhus](#). OBS! Utanför det mikrobiologiska laboratoriets öppettider eller vid lång transport (>2 timmar) ska även 1 ml likvor sprutas i pediatrik blododlingsflaska (Rosa blododlingsflaska, kan hämtas på lab). Skriv ut en extra etikett likvorodling och klistra på flaskan.

Glukoskvot – skillnaden mellan glukos i likvor och blod, räknas ut av lab/läkare. Vi behöver ej göra något specifikt.

För mer information vg se janusinfo.se ”lumbalpunktion (LP) och likvoranalyser”.

Blodprover:

Följande kompletterande analys av blod/plasma kan också övervägas

- Virusserologi herpes virus, varicella zoster, EB-virus, cytomegalvirus, enterovirus dvs neurotrofa virus. (HSV, VZV, CMV, EBV, entero).
Remiss Umeå rosa kant, klinisk mikrobiologi, gult rör 5/7 ml.
Analyseras i Umeå.
- Borrelia Remiss Umeå rosa kant, klinisk mikrobiologi, gult rör 5/7 ml. **Analyseras i Umeå.**
- Albumin. Provkod: alb. Gult rör. **Bara om det analyseras i likvor.** **Analyseras på kemlab, Sunderby sjukhus.**
- Glukos. Provkod: glu. Gult rör. **Tas alltid om det analyseras i likvor.** **Analyseras på kemlab, Sunderby Sjukhus.**
- Laktat. Provkod: laktat. Grått rör. **Analyseras på kemlab, Sunderby Sjukhus.**

JOURNALFÖRANDE

Läkare som genomför lumbalpunktionen gör också journalanteckning där det framgår vilken nålstorlek som använts, var sticket genomfördes och även notera utseendet på likvorvätskan, t ex färsk blodtillblandning i första dropparna, hallonfärgat, guldfärgat eller klart. Även om det fanns patientrelaterade problem under ingreppet.

ÖVRIGT

För mer information vg se janusinfo.se ”lumbalpunktion (LP) och likvoranalyser”